

Kinek kedvez a földtörvény?

Zöldek, bárók, idealisták

A külföldi tőke és a az oligarchák kezére juttatja a földtörvény a magyar földet, ahogy Ángyán József állítja, vagy épp ellenkezőleg: megerősíti a hazai családi gazdaságokat? Földügyi kérdezz-felelek a jogszabály elfogadásának előestéjén.

ZSUPPÁN ANDRÁS | itthon@hetivalasz.hu

Amikor egy politikus patkányokat és maffiózókat lát saját pártja háttérében, és erről a nyilvánosság előtt beszél, biztosra vehető: nem sokáig marad abban a politikai közösségben, ahova tartozott. A készülő földtörvényt bíráló volt vidékfejlesztési államtitkár, *Ángyán József* is legfeljebb formálisan tagja még az országgyűlési Fidesz-frakciónak. Valójában a kormány egyszemélyes földügyi belső ellenzéke, aki kijelentette: „95 százalékos valószínűséggel” kilép a képviselőcsoportból, ha a földtörvényt jelenlegi formájában elfogadják.

A jogszabály zárószavazását június 10-ére tervezték, de az árvíz miatt egy héttel elhalasztották. Információink szerint nem várható, hogy a nyilvánosságra hozott tervezethez képest jelentős változások lennének, bár lesz rengeteg kisebb-nagyobb módosító, amit a kormánypárti többség befogad. Ángyán követeléseit, melyeket a parlamentben az LMP képvisel, nem fogják teljesíteni.

Ángyán – az állami földek kiosztása körüli állítólagos visszasságok mellett – a tervezetet is régóta bírálja, és azt állítja, hogy a törvény a hazai oligarchák, zöldbárók, valamint a külföldi tőke érkeit szolgálja. Ezzel szemben a kormány azt mondja, „egy kávéskanálnyi földet” sem enged át a külföldieknek, sőt a zsebszerződésekkel kezükre jutott birtokokat is visszaveszi. Látszólag nem két ellentétes koncepció áll szemben egymással, senki nem kardoskodik a nagybirtok mellett. Kivéve a hagyományosan nagybirtokpárti szocialistákat, de az ő hangjuk alig hallatszik. Ángyán a falvak népességmegtartó erejének megőrzéséről, a családi gazdaságok, az ökológiai gazdálkodás fontosságáról beszél, és mindez a Nemzeti Vidékstratégia tanúsága szerint a kormány számára is fontos. A konfliktus lényege, hogy a földtörvény a meghirdetett célokat szolgálja-e vagy sem.

1) Tényleg külföldiek kezére kerül a föld?

A kérdésre első látásra egyszerű a válasz: 2014. május 1-jén lehetővé válik a földvásárlás az uniós tagországok állampolgárai számára. A földvásárlás korlátozása ellentétes a tőke (és részben a személyek) szabad áramlásának uniós alapelvével, ezért Brüsszel Magyarország csatlakozásakor csupán ideiglenes megoldásként fogadta el. A moratórium 2011 tavaszán járt volna le, de a kormány elérte, hogy három évvel meghosszabbítsák. A magyar fél azzal érvelt: az alacsony hazai földárak miatt a piac nem áll készen a nyitásra, a földeket tömegesen vásárolhatják fel külföldiek.. Hiába telt el majdnem tíz év a csatlakozás óta, a helyzet nem változott gyökeresen. Az Európai Bizottság még egyszer nem adta volna áldását a moratórium meghosszabbítására, a földek felvásárlása ellen más eszközökkel lehet tovább küzdeni. Az explicit jogi tilalom kizárólag az Európai Unió kívüli országok polgárai esetében marad fenn.

Mégis el lehet érni, hogy Magyarország ne váljon egyetlen hatalmas német repceültetvénné. A földtörvény hatósági engedélyhez köti a föld- és erdőterületek tulajdonjogának megszerzésével kapcsolatos megállapodásokat. A hatóságok pedig számos esetben megtagadhatják a szerződés jóváhagyását. Termőföldet alapvetően csak földművesek vásárolhatnak, és ellenőrzik, hogy a jogügylet révén a szerző fél ne lépje át a birtokmaximumot. Emellett a földszerzést az adott település földbizottságának is jóvá kell hagynia. A helyi gazdák által választott, 3-9 főből álló testület megtagadhatja az engedélyezést, ha az elidegenítés „egészségtelen birtokszerkezetet” hoz létre, ha

túlzottan felaprózódik miatta a határ, vagy lehetetlen formájú szalagparcellák jönnek létre. De akkor is, ha az ár túl alacsony vagy irreálisan magas, ha „más gazdálkodó egzisztenciáját veszélyezteti” az ügylet, vagy a vevő túl messze lakik a településtől.

2) Túl kevés hatalom jut a helyi gazdáknak?

A földbizottság döntése ellen nem lehet fellebbezni, legfeljebb az erre alapozott hatósági végzés támadható meg. Nem túlzás, hogy földet a jövőben kizárólag az vehet, akit a faluban a helyi gazdák hangadói szívesen látnak. Mindez nemcsak a külföldiek földvásárlását korlátozhatja, de lehet, hogy a szomszéd falu gazdáit – adott esetben saját versenytársaikat – sem engedik be a határba. Meglepő módon azt senki nem firtatja, hogy a földbizottságok hatalmát nem szabták-e túl szélesre, sőt az LMP azt követeli, hogy a testületek az adásvételi megállapodások mellett a haszonbérleti szerződésekre is kapjanak vétőjogot. A kormány szerint viszont ez az agrárium befagyását jelentené. „Célunk, hogy a földtulajdon mozgását lassítsuk, és a tulajdonviszonyok fokozatos, szerves fejlődés eredményeként rendeződjenek át. A vétőjog kiterjesztése a haszonbérletekre túlzottan merev rendszert szülne. Egyes településeken a földbizottságok naphosszat ülésezhetnének, annyi ügyben kellene dönteniük” – magyarázza lapunknak *Simon Attila*, az agrártárca helyettes államtitkára.

Visszatérve a külföldiekre: Jürgen 2014 után tényleg vehet földet Kunszentmiklóson, de csak ha földműves, letelepszik az Alföldön, és meggyőzi arról a helyi gazdákat, hogy jó szomszéd lesz. És persze rá is vonatkoznak a birtokmaximum előírásai.

Korábban a *Heti Válasz* közölte *Roszik Péter* agrárszakember listáját, amely számba vette, hányféle módon juthattak a tilalmat kijátszva külföldiek termőföldhöz. A kiskapuk jelentős részére jövőre bezárul. Adásvételi szerződést csak fémszálás, hivatalos papíron lehet megírni, ami értéktelenné teszi a fiókból előkerülő zsebszerződéseket. Földtulajdont csak közeli hozzátartozóknak (és elismert egyházaknak) lehet ajándékozni, hiába szeretik meg hirtelen Jürgent annyira, hogy a falu összes földtulajdonosa mindenét neki adja. Haszonbérleti jogot legfeljebb húsz évre lehet kötni, és engedélyeztetni kell a hatósággal. Természetesen az új korlátozások is kijátszhatók. Ahogy korábban a szigorú tilalom nem állította meg az osztrák gazdák terjeszkedését a nyugati határszélen, úgy bizonyára megindul az új kiskapuk keresgélése.

3) Tényleg az oligarchák kapják a földet?

Ángyán legsúlyosabb vádjá, hogy nem a helyben lakó kiskapuk érdekeit szolgálja a törvény, hanem a zöldbárókét. Az LMP egyenesen azt követeli: ötéves átmeneti időszak után szüntessék meg a jelenlegi több tízezer hektáros nagybirtokokat. A vita megértéséhez tudni kell, hogy Magyarországon a félresikerült kárpótlás miatt szinte teljesen szétvált a föld tulajdonjoga és használata. Leegyszerűsítve: a gazdálkodók általában nem a saját tulajdonukon gazdálkodnak. Az Agrárgazdasági Kutatóintézet szerint a 300 hektárosnál nagyobb birtokok aránya – földhasználat szerint – 42 százalékos, 58 százalék van a kis- és közepes gazdaságok kezén.

Az új törvény szerint legfeljebb 300 hektár lehet egyetlen magánszemély tulajdonában, ahogy eddig is, és 1200 hektárra korlátozzák a birtokmaximumot. Ángyán élesen kritizálja, hogy három esetben e plafont 1800 hektárra emelték (vetőmagtermesztő cégek, állattartó telepek és cégek saját tagtól bérelt földjei). Bár ez jól jön néhány nagy cégnek, például a vetőmaggyártást uraló két multinak, hozzá kell tenni, hogy a birtokmaximum eddig 2500 hektár volt, és a gazdasági társaságok esetében ezt is könnyű volt kijátszani.

Az elmúlt évtizedben leépült állattartás felfuttatását a törvény számos jogi eszközzel próbálja segíteni. A nagy telepek preferálást lehet vitatni. Ángyán értelmetlen luxusberuházásnak szokta lefesteni például *Csányi Sándor* OTP-elnök korszerű ormánsági tehenészetét, amit a cég kikér magának, többek közt arra hivatkozva, hogy munkahelyeket teremt. A két termelési forma egyébként nem zárja ki egymást. A háztáji újraélesztése fontos cél, viszont nagy telepek nélkül lehetetlen magyar hússal feltölteni az élelmiszeráruházakat.

Az igazi kérdés az: indokoltá teszi-e a történelmi helyzet a földosztást? Állnak-e a nagybirtok kapujában földéhes tömegek, mint az 1930-as években? Vagy ma már lasszóval kell fogni a gazdálkodni tudókat-akarókat? A már létező nagybirtokok felosztása rengeteg szerzett jogot sértene, és kártalanítási

perek sokaságét zúdítaná az államra. A földtörvény ezért nem visszamenőleges hatályú: a kialakult birtokszerkezetet legfeljebb tíz-húsz év alatt változtatná meg.

Vegyünk példának egy 2000 hektáros nagybirtokot. A törvény elfogadása után ez látszólag érintetlenül működik tovább, de gazdája újabb földeket nem szerezhetsz, hiszen már túllépte a maximumot. A régebbi földhaszonbérleti szerződéseik idővel lejárnak, és újrakötni őket már csak 1200 hektárra tudja. Ez szükségessé teszi, hogy átgondolja földportfólióját, a távol eső területeket feladja, birtokait egy tagba koncentrálja, esetleg létrehozson egy új állattartó telepet, hogy az 1800 hektáros kedvezményre jogosult legyen. Ha a birtokméret ezáltal csökken, új területek szabadulnak fel, melyekre egy szomszédos családi gazdaság ráteheti a kezét.

A kormányának egyébként nem célja minden nagybirtok – köztük olyan nagy múltú gazdaságok, mint Bábolna – megszüntetése. Arányukat hosszú távon 20 százalékosra csökkentenék, de úgy látják, fontos szerepet játszanak mind a technikai modernizációban, mind a tömegtermelésben.

[térkép a nyomtatott változatban]

Forrás: helyi adatgyűjtés

Földhasználat Bajánsenyén (nyugati határszél)

[Jelmagyarázat:]

- Külföldiek által használt
- Belterület
- Erdő

[ún. keretes írás a nyomtatott változatban]

ÁNGYÁN JÓZSEF ÚTKERESÉSE

Ángyán és Sólyom az LMP pártalapítványának konferenciáján

Látszólag egyértelmű, hogy *Ángyán József* jövője az LMP-ben van, hiszen elfogadta az Ökopolisz pártalapítvány meghívását, és *Sólyom László* volt államfő társaságában részt vett a Merre van előre című konferencián, mely a „harmadik út” politikai lehetőségeit vizsgálta. Az LMP nyilván örülne Ángyán csatlakozásának, követeléseit a parlamentben a párt máris képviseli. Ángyán azonban másik irányba is rendelkezik szabad vegyértékekkel. Tavaly a *Barikád* című hetilapban nemzeti radikálisnak nevezte magát, és néhány hónapja egyeztetett *Vona Gáborral*, a Jobbik elnökével a Nemzeti Földvédelmi Kerekasztal létrehozásáról. Az LMP

számára kínos meglepetést okozhat, ha Ángyán a földügyön kívül más kérdésekről is nyilatkozni kezd, legutóbb például hangsúlyozta, hogy kizárólag heteroszexuális fiatal párok földszerzését támogatná. Ángyán megnyilatkozásai időnként arról tanúskodnak, hogy a professzor mindenfajta politikai realitásérzéknek híján van; az FN24-nek adott interjújában például az Élőlánc ökopárt, az LMP és a Jobbik összeborulását vizionálta.

In: Heti Válasz XIII. évf. 24. sz. (2013. június 13.) pp. 16-18.